

ΑΠΟΦΑΣΗ ΔΕΚ της 19^{ης} -3-2002**(Ειδικές επιβαρύνσεις υπέρ του Ταμείου Νομικών και του Ταμείου Προνοίας δικηγόρων που πλήττουν τη συγκέντρωση κεφαλαίων)**

1. Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, με την απόφασή του της 19-3-2002 (υπόθεση C-426/98), κατεδίκασε την Ελλάδα διότι επιβάλλουσα, πέραν του φόρου εισφοράς, άλλες ειδικές επιβαρύνσεις επί του κεφαλαίου των ανωνύμων εταιριών και των ΕΠΕ, κατά τη σύστασή τους, κατά τη δημοσίευση και την τροποποίηση του καταστατικού τους και κατά την αύξηση του κεφαλαίου τους, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη Συνθήκη και ειδικότερα από την οδηγία 69/335, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 85/303.
2. Η οδηγία 85/303 προέβλεπε **πλήρη συμμόρφωση** των κρατών μελών το αργότερο **μέχρι την 1-1-1986**.
3. Το άρθρο 17 του ν.1676/1986 προβλέπει την επιβολή φόρου στη συγκέντρωση κεφαλαίων, μεταξύ άλλων, και σε εμπορικές εταιρίες, με συντελεστή 1% στην φορολογούμενη αξία Αυτή συνιστά τη **μόνη επιτρεπτή κατά την οδηγία 69/335 φορολογική επιβάρυνση σε περιπτώσεις συγκέντρωσης κεφαλαίων**.
4. Οι επίμαχες διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας που κρίθηκαν ουσιαστικά αντίθετες με την κοινοτική είναι οι εξής:
  - α) Διατάξεις του νδ. 4114/1960, που προβλέπουν χρηματοδότηση του Ταμείου Νομικών με καταβολή ποσοστού 1% επί της αξίας του αντικειμένου πάσης συμβάσεως που καταρτίζεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο. Με το ν.1512/1985 το ποσοστό ανήλθε στο 1,30%.
  - β) Επίσης, με βάση το νδ. 4114/1960, στο Ταμείο Νομικών περιέρχεται τέλος 5% επί του ποσού κάθε συνιστώμενης εμπορικής εταιρίας, επί του ποσού αύξησεως κεφαλαίων με τροποποίηση του καταστατικού ΑΕ και ΕΠΕ και πράξεις παράτασης του χρόνου διάρκειάς τους. Τέλος,
  - γ) Το β.δ. 22/1956 προβλέπει κράτηση 1% επί του κεφαλαίου των προσωπικών εταιριών και των ΕΠΕ κατά τη δημοσίευση των καταστατικών τους στο Πολυμελές Πρωτοδικείο **υπέρ του Ταμείου Προνοίας Δικηγόρων** και σε ποσοστό ίσο προς τα 2/3 του τέλους χαρτοσήμου (0,5% του κεφαλαίου) κατά τη δημοσίευση των πράξεων παρατάσεως της διάρκειας των ως άνω εταιριών.
5. Συνολικά, λοιπόν η συγκέντρωση κεφαλαίων στην Ελλάδα επλήττετο, κατά τον χρόνο λήξης της προθεσμίας που τέθηκε με την αιτιολογημένη γνώμη της Επιτροπής, με επιβαρύνσεις ύψους 3,8% αντί του 1% που επέτρεπαν οι οδηγίες 69/335 (άρθρο 7 §2) και 86/303.
6. Το ΔΕΚ έκρινε ότι **όλες αυτές οι επιβαρύνσεις υπέρ του Ταμείου Νομικών και του Ταμείου Προνοίας Δικηγόρων συνιστούν έμμεσους φόρους**

απαγορευόμενοι από τις προαναφερόμενες οδηγίες, οι οποίοι επιβάλλονται κατά τη συγκέντρωση κεφαλαίων ή επ' ευκαιρία αυτών. Οι επιβαρύνσεις αυτές δεν μπορούν να δικαιολογηθούν ούτε ως ανταποδοτικά τέλη.

7. Η ταχύτατη, πλήρης και αποτελεσματική συμμόρφωση των ελληνικών αρχών στην απόφαση του ΔΕΚ, πρέπει να γίνει με τη λήψη αναδρομικής ισχύος ρυθμίσεων, που θα καταργούν από 1-1-1986 τις επίμαχες διατάξεις του 4114/1960, όπως ισχύει και του β.δ. 22/1956.
8. Η αναδρομικότητα των ρυθμίσεων που θα ληφούν στην ελληνική έννομη τάξη επιβάλλεται διότι το ΔΕΚ απέρριψε το αίτημα της Ελλάδος να περιορίσει τα διαχρονικά αποτελέσματα της απόφασης.
9. Μετά από μια τέτοια νομοθετική ρύθμιση οι ελληνικές αρχές και τα ελληνικά δικαστήρια θα πρέπει να δικαιώσουν όλους όσους θα προσφύγουν σε αυτά ζητώντας επιστροφές των ποσών που κατέβαλαν ... Αυτό θα έχει σοβαρότατες δημοσιονομικές συνέπειες ...
10. Η αναδρομικότητα των ρυθμίσεων επιβάλλεται και για έναν σοβαρότατο πρόσθετο λόγο. Εφεξής η μη συμμόρφωση δεν παραμένει χωρίς συνέπειες. Η διάταξη του άρθρου 228 ΕΚ (πρώην άρθρου 171 της Συνθήκης ΕΚ, όπως έχει μετά τη θέσπισή της από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ το 1993) ανοίγει τον δρόμο για την επιβολή από το ΔΕΚ αυστηρών οικονομικών κυρώσεων, κατ' αποκοπής ποσού ή/και χρηματικής κύρωσης, στα κράτη μέλη που δεν έχουν συμμορφωθεί σε απόφαση που έχει εκδώσει το ΔΕΚ επί προσφυγής λόγω παραβάσεως της Συνθήκης κατά το άρθρο 228 ΕΚ. Τούτο έγινε άλλωστε στην περίπτωση του Κουρουπητού¹, στα Χανιά, όπου πληρώσαμε πολύ αυστηρό πρόστιμο² εγκαινιάζοντας αυτό τον θεσμό του προστίμου στην ευρωπαϊκή έννομη τάξη.
11. Το ΔΕΚ δέχεται ότι, αν και το άρθρο 171 της Συνθήκης ΕΚ (τώρα άρθρο 228 ΕΚ) δεν ορίζει την προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να πραγματοποιηθεί η εκτέλεση της αποφάσεως, εντούτοις, κατά πάγια νομολογία, το συμφέρον της άμεσης και ομοιόμορφης εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου επιτάσσει ότι η εκτέλεση αυτή πρέπει να αρχίσει αμέσως και πρέπει να λήξει το συντομότερο δυνατόν. Είναι ζήτημα αξιοπιστίας των κρατών μελών και ορθής εκπλήρωσης των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη συμμετοχή τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση να συμμορφώνονται στις καταδικαστικές αποφάσεις

¹ Η υπόθεση C-387/97. Επιτροπή κατά Ελλάδος, που οδήγησε στην απόφαση της 4^{ης} Ιουλίου 2000, αποτελούσε κραυγαλέα περίπτωση μη συμμόρφωσης κράτους μέλους αφού από τη στιγμή της πρώτης καταδίκης της Ελλάδος, στις 7 Απριλίου 1992, πέρασαν άπρακτα οκτώ χρόνια ενώ η Ελλάδα όφειλε να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθεί. Δηλαδή η Ελλάδα δεν συμμορφώθηκε στις διατάξεις των οδηγιών 75/442 και 78/319 ούτε μέχρι την 1^η Ιανουαρίου 1981, ούτε κατόπιν, παρότι υπήρχε «σημαντική φθορά του περιβάλλοντος για μακρά χρονική περίοδο, χωρίς την επέμβαση των αρμοδίων αρχών», όπως έκρινε και το ΔΕΚ (σκέψη 56 της αποφάσεως της 4^{ης} Ιουλίου 2000, Επιτροπή κατά Ελλάδος).

² Η Ελλάδα καταδικάστηκε σε πληρωμή 20.000 ECU ημερησίως για κάθε ημέρα καθυστέρησης της εκτέλεσεως των απαραίτητων μέτρων συμμορφώσεως με την απόφαση της 7^{ης} Απριλίου 1992. Επιτροπή κατά Ελλάδος, υπολογιζόμενη από την κοινοποίηση της αποφάσεως της 4^{ης} Ιουλίου 2000. Αξίζει να υπομνησθεί ότι η Επιτροπή είχε ζητήσει από το Δικαστήριο να καταδικασθεί η Ελλάδα να πληρώσει 24.600 ECU ημερησίως.

του ΔΕΚ σε σύντομο και εύλογο μετά την καταδίκη χρόνο, ή ακριβέστερα, «η εκτέλεση αυτή πρέπει να αρχίσει αμέσως και να λήξει εντός των συντομοτέρων δυνατών προθεσμιών».

12. Στην περίπτωση της υπόθεσης C-426/98, πρέπει να τονισθεί ότι, όσον αφορά αυτή καθαυτή τη λήψη μέτρων συμμόρφωσης, η Επιτροπή και, ενδεχομένως, πάλι το ΔΕΚ θα κληθούν να προσδιορίσουν εάν τα ληφθέντα μέτρα συνιστούν πράγματι αποτελεσματική και πλήρη συμμόρφωση. Με δεδομένη όμως τη φύση της παραβάσεως αφενός και την ευχέρεια των εθνικών αρχών να ζητήσουν την αρωγή των υπηρεσιών της Επιτροπής, εφόσον το επιθυμούν, μπορεί να υποστηριχθεί ότι τα περιθώρια συμμόρφωσης της Ελλάδας δεν είναι ευρέα αφού πρέπει να λάβει σειρά συγκεκριμένων μέτρων που παρέλειψε να λάβει ώστε να καταργηθούν αναδρομικά οι προϋποθέσεις που δημιουργούν την αντίθετη προς το κοινοτικό δίκαιο φορολόγηση των συγκεντρώσεων κεφαλαίων κατά τα προαναφερθέντα.

Αθήνα, 10-4-2002
Βασίλης Θ. Κονδύλης
Εδικός Σύμβουλος
Δρ.Ν. Δικηγόρος